



ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(вересень 2025 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у вересні 2025 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

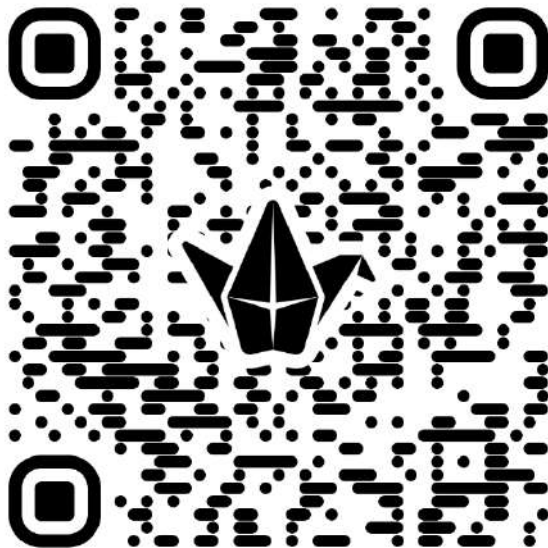
- свободи пересування працівників та соціальної політики;
- загальних, фінансових та інституційних питань;
- охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я;
- енергетики.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2025-9zwb24tnnxrvtx4u>



ЗМІСТ

I. Акти права ЄС.....	4
Законодавчі акти	4
<i>Свобода пересування працівників та соціальна політика</i>	4
<i>Загальні, фінансові та інституційні питання</i>	6
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	8
<i>Енергетика</i>	10
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	13
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС	15

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Свобода пересування працівників та соціальна політика

Регламент (ЄС) 2025/1913 Європейського Парламенту та Ради від 18 вересня 2025 року, що змінює Регламент (ЄС) 2021/1057 про створення Європейського соціального фонду плюс (ESF+) щодо конкретних заходів для розв’язання стратегічних завдань¹.

Цим Регламентом посилено структурні можливості (додаткову гнучкість) Європейського соціального фонду (ESF+) після проміжного перегляду програм і переорієнтації ресурсів на нові пріоритети – підтримку адаптації працівників, підприємств та підприємців у зв’язку з геополітичними змінами.

Агресивна війна Росії проти України має непропорційно важкий вплив на регіони рівня NUTS 2, що межують із Росією, Білоруссю або Україною. Ці території зазнають суттєвих втрат робочих місць, зниження економічної активності та соціальної ізоляції. Для переорієнтації інвестицій, забезпечення ефективнішого використання ресурсів і прискорення реалізації програм передбачено надання у 2026 році додаткового одноразового авансового платежу з ESF+: базового – у розмірі 1,5 % від загального обсягу підтримки за програмою та додаткового – у розмірі 9,5 % для регіонів рівня NUTS 2.

Право на отримання фінансування та інші пільги надається за умови репрограмування щонайменше 10 % ресурсів на визначені пріоритети шляхом подання заявки на внесення змін до програми до 31 грудня 2025 року. Суми попереднього фінансування зараховуються як платежі 2025 року для цілей автоматичного анулювання. Кінцева дата обґрунтування витрат і автоматичного анулювання для таких програм – 31 грудня 2030 року, а фінальний обліковий рік триватиме з 01 липня 2030 року до 30 червня 2031 року.

Для пріоритетів у програмах, що охоплюють прикордонні регіони рівня NUTS-2, максимальна ставка співфінансування підвищується на 10 відсоткових пунктів (але не вище ніж 100 %), за умови дотримання того самого порогу репрограмування в 10 % та кінцевим строком до 31 грудня 2025 року.

Розширено можливості підтримки Платформи стратегічних технологій для Європи (the Strategic Technologies for Europe Platform, STEP), а саме: дозволено фінансування заходів, спрямованих на розвиток навичок у сфері технологій із нульовим рівнем викидів, навчання молоді, а також підвищення кваліфікації та перекваліфікацію працівників. У разі включення таких пріоритетів до програм передбачено виняткове одноразове попереднє фінансування: 30 % (для заявок,

¹ Regulation (EU) 2025/1913 of the European Parliament and of the Council of 18 September 2025 amending Regulation (EU) 2021/1057 establishing the European Social Fund Plus (ESF+) as regards specific measures to address strategic challenges. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501913

поданих до 31 березня 2025 року) або 20 % (до 31 грудня 2025 року). Виплата коштів здійснюється протягом 60 днів із дати ухвалення Європейською Комісією рішення про внесення змін до програми.

Аналогічні пріоритети запроваджено для розвитку навичок у сферах цивільного захисту, оборонної промисловості (зокрема виробництва подвійного призначення) та кібербезпеки, а також для заходів з адаптації до декарбонізації. Для таких програм діє виняткове попереднє фінансування в розмірі 20 %, яке виплачується протягом 60 днів, а також підвищення максимальної ставки співфінансування на 10 відсоткових пунктів (але не вище 100 %). Ресурси за визначеними пріоритетами у сферах цивільного захисту, оборонної промисловості чи кібербезпеки не враховуються при визначенні тематичної концентрації. Допускається обмежене розкриття інформації з міркувань безпеки.

Забороняються будь-які зміни або трансфери коштів, призупинених відповідно до Регламенту (ЄС) 2020/2092, а також тих, що перевищують «гнучкий обсяг» для специфічних цілей із негативною оцінкою виконання передумов.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Загальні, фінансові та інституційні питання

Регламент (ЄС) 2025/1914 Європейського Парламенту та Ради від 18 вересня 2025 року про внесення змін до регламентів (ЄС) 2021/1058 та (ЄС) 2021/1056 щодо запровадження спеціальних заходів для розв'язання стратегічних викликів у контексті проміжного перегляду².

Регламент (ЄС) 2025/1914 Європейського Парламенту та Ради від 18 вересня 2025 року (далі – Регламент) було ухвалено з метою внесення змін до регламентів (ЄС) 2021/1058 та (ЄС) 2021/1056 для посилення спроможності політики згуртованості Європейського Союзу реагувати на стратегічні виклики в контексті проміжного перегляду Багаторічної фінансової рамки ЄС на період з 2021 по 2027 роки. У документі наголошується, що зростання геополітичної нестабільності, технологічні трансформації, кліматичні цілі та соціальні виклики вимагають переорієнтації політики на зміцнення стратегічної автономії, економічної стійкості та конкурентоспроможності Союзу.

Документ оновлює нормативно-правову базу Європейського фонду регіонального розвитку (далі – ЄФРР), Фонду згуртованості та Фонду справедливого переходу, розширюючи їхнє спрямування на нові пріоритети політики, зокрема розвиток оборонної промисловості, інфраструктури подвійного призначення, енергетичної безпеки, доступного житла, водної стійкості та сталого розвитку територій. Особливу увагу приділено регіонам, що межують із Росією, Білоруссю та Україною, які мають підвищену безпекову вразливість. У цих регіонах передбачено пріоритетну підтримку малих і середніх підприємств, зайнятих у сфері оборонних і подвійних технологій, а також розвиток транспортної та комунікаційної інфраструктури подвійного використання.

Регламент посилює роль Європейського Союзу в розвитку стратегічних технологій, визначених у межах Платформи «Стратегічні технології для Європи» (STEP), зокрема у сферах цифровізації, штучного інтелекту, високопродуктивних обчислень (суперкомп'ютерів), хмарних технологій, виробництва чистої енергії та декарбонізації промисловості. З цією метою визначено збільшення обсягів попереднього фінансування та підвищення гнучкості реалізації програм. Водночас розширено можливості участі великих підприємств у програмах справедливого переходу за умови створення робочих місць і технологічної модернізації.

Крім того, акт запроваджує нові фінансові інструменти для підтримки розвитку енергетичних інтерконекторів, систем зберігання енергії, мереж заряджання та захисту критичної енергетичної інфраструктури. Для таких інвестицій може надаватися додаткове попереднє фінансування у розмірі до 20 %, а також передбачатися застосування підвищеного рівня співфінансування з боку Європейського Союзу. Підтримка також надається проектам у сфері забезпечення

² Regulation (EU) 2025/1914 of the European Parliament and of the Council of 18 September 2025 amending Regulations (EU) 2021/1058 and (EU) 2021/1056 as regards specific measures to address strategic challenges in the context of the mid-term review. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501914

доступного житла, зокрема для будівництва та модернізації соціальних і енергоефективних будівель. Водна безпека визначається як окремий пріоритет: передбачається підтримка інвестицій у повторне використання води, боротьбу з посухами, опріснення (за умови екологічної доцільності) та відновлення водних екосистем.

Також уточнюються правила участі проєктів у Програмі важливих проєктів, що становлять спільний європейський інтерес (IPCEI) і сприяють технологічним інноваціям, а також передбачає можливість застосування спрощених процедур відбору. З метою прискорення реалізації програм ЄФРР та Фонду згуртованості надається підтримка в додатковому попередньому фінансуванні в розмірі від 20 % до 30 % для нових пріоритетів, поданих на затвердження до кінця 2025 року. Для прикордонних регіонів, що межують із Росією, Білоруссю або Україною, передбачено підвищення рівня співфінансування на 10 відсоткових пунктів. Кінцевий термін визначення прийнятності витрат продовжено до 31 грудня 2030 року, а завершення фінансових розрахунків – до червня 2031 року.

Держави-члени отримують більшу гнучкість у перепрограмуванні ресурсів між різними фондами – ЄФРР, Фондом згуртованості, Європейським соціальним фондом+ і Фондом справедливого переходу – зокрема на підтримку міських ініціатив, міжрегіональних інноваційних інвестицій і проєктів, пов'язаних із Програмою InvestEU. Міста та регіони можуть спрямовувати кошти на участь у Європейській міській ініціативі, а проєкти, які отримали «Печатку досконалості» (Seal of Excellence), можуть претендувати на спрощене фінансування.

В аспекті управління Регламент підкреслює необхідність підвищення прозорості реалізації програм, хоча окремі дані щодо оборонних проєктів можуть залишатися конфіденційними з міркувань безпеки. Водночас Європейська Комісія, Рахункова палата та Європейський Парламент мають право перевіряти таку інформацію. Крім того, Регламент чітко встановлює, що кошти, заморожені у зв'язку з порушенням механізму умовності щодо верховенства права або невиконанням горизонтальних умов, не можуть бути перепрограмовані в межах проміжного перегляду.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Директива (ЄС) 2025/1892 Європейського Парламенту та Ради від 10 вересня 2025 року про внесення змін до Директиви 2008/98/ЄС щодо відходів³.

Директива (ЄС) 2025/1892 Європейського Парламенту та Ради від 10 вересня 2025 року вносить зміни до Директиви 2008/98/ЄС про відходи з метою вдосконалення системи управління відходами та посилення переходу до циркулярної економіки, приділяючи особливу увагу двом ключовим напрямкам – скороченню харчових відходів і запровадженню розширеної відповідальності виробників у текстильній галузі.

Документ підкреслює важливість дотримання ієрархії управління відходами та узгоджується з цілями Європейського зеленого курсу й нового Плану дій щодо циркулярної економіки. У ньому наголошується, що текстильна та харчова промисловості належать до найбільш ресурсомістких секторів Європейського Союзу (далі – ЄС) та потребують системних перетворень, орієнтованих на запобігання утворенню відходів, підвищення ефективності використання ресурсів і розвиток повторного використання.

Для текстильного сектору Директива встановлює гармонізовані правила розширеної відповідальності виробників (EPR). Виробники текстилю, взуття та пов'язаних товарів зобов'язані фінансувати збирання, сортування, підготовку до повторного використання та перероблення текстильних відходів, включно з непроданими товарами. Вони також повинні підтримувати дослідження, інновації та впровадження принципів екодизайну, що сприяють подовженню життєвого циклу виробів і забезпечують можливість перероблення за принципом «волокно у волокно». Особливу роль у реалізації цих положень відіграють соціальні економічні організації, які можуть брати участь у системах збору, ремонту та повторного використання текстилю.

Окремо передбачено створення єдиного реєстру виробників текстилю в кожній державі-члені та запровадження гармонізованих стандартів для модульованих екологічних внесків, покликаних стимулювати виробників до сталого дизайну продукції. Визначено також правила для онлайн-платформ і постачальників логістичних послуг, щоб запобігти ухиленню від екологічних зобов'язань у сфері електронної комерції. Усі зібрані текстильні вироби мають проходити професійне сортування з метою визначення їх придатності до повторного використання або перероблення. Водночас забороняється вивезення несортованих текстильних відходів за межі ЄС під виглядом уживаних товарів.

У сфері продовольчої політики Директива встановлює кількісні цілі зі скорочення харчових відходів до 2030 року. Держави-члени зобов'язані зменшити їх утворення на етапах перероблення й виробництва, а також у сфері роздрібної

³ Directive (EU) 2025/1892 of the European Parliament and of the Council of 10 September 2025 amending Directive 2008/98/EC on waste (Text with EEA relevance). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501892

торгівлі, громадського харчування та в домогосподарствах. Для цього передбачено розроблення національних програм запобігання харчовим відходам, які мають охоплювати інформаційно-просвітницькі кампанії зі зміни споживчої поведінки, підтримку продовольчих пожертв, розвиток інноваційних технологій для подовження терміну придатності продуктів, а також створення партнерств між державним і приватним секторами.

Комісія ЄС отримає повноваження ухвалювати делеговані акти, що визначатимуть спільну методологію вимірювання харчових відходів, критерії для модульованих екологічних внесків виробників у текстильному секторі, а також гармонізовані формати реєстрації. Крім того, передбачено можливість перегляду та коригування визначених цілей з урахуванням демографічних змін і динаміки туристичних потоків.

Загалом Директива покликана зміцнити екологічну стійкість Європейського Союзу, створити сприятливі умови для розвитку циркулярної економіки у текстильній і продовольчій сферах, скоротити обсяги відходів, стимулювати повторне використання, перероблення та екодизайн. Вона також підкреслює важливу роль споживачів і бізнесу в досягненні спільних цілей сталого розвитку до 2030 року.

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Енергетика

Регламент (ЄС) 2025/1733 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/1938 щодо ролі газових сховищ у забезпеченні безпеки постачання газу напередодні зимового сезону⁴.

Регламент (ЄС) 2025/1733 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2025 року вносить зміни до Регламенту (ЄС) 2017/1938 щодо ролі газових сховищ у забезпеченні безпеки постачання газу напередодні зимового сезону. Документ спрямований на посилення енергетичної безпеки Європейського Союзу та зменшення залежності від імпорту російського газу в умовах триваючої агресії Росії проти України.

Регламент продовжує дію вимог щодо рівнів заповнення газових сховищ, запроваджених у 2022 році у відповідь на енергетичну кризу. Встановлено, що держави-члени мають досягати рівня заповнення газових сховищ не менше ніж на 90 % у період між 1 жовтня та 1 грудня кожного року. Водночас документ передбачає більшу гнучкість для держав-членів: у разі складних ринкових або технічних умов вони можуть відхилитися від цільового показника до 10 %, а у випадку тривалих несприятливих обставин, за рішенням Європейської Комісії, ще на додаткові 5 %. Такі відхилення не повинні негативно впливати на функціонування внутрішнього ринку газу чи на безпеку енергопостачання сусідніх країн.

Кожна держава-член ЄС зобов'язана щороку подавати до Комісії «траєкторію заповнення» газових сховищ із проміжними контрольними показниками, що встановлюються на лютий, травень, липень і вересень, та забезпечувати їх виконання. Держави, які не мають власних підземних сховищ газу, повинні гарантувати зберігання обсягів, еквівалентних щонайменше 15 % середнього річного споживання, у сховищах інших держав-членів. Посилено також вимоги до моніторингу: держави-члени мають регулярно звітувати про рівень заповнення сховищ і, за наявності даних, повідомляти про частку газу російського походження у своїх запасах.

Регламент продовжує дію зобов'язань щодо рівнів заповнення газових сховищ до кінця 2027 року. Європейська Комісія здійснюватиме постійний моніторинг ринку, використовуючи механізми спільних закупівель і координації попиту, з метою забезпечення стабільності й передбачуваності постачання газу. У документі також підкреслюється важливість дотримання принципів гнучкості, пропорційності та недопущення викривлення конкуренції на внутрішньому енергетичному ринку.

⁴ Regulation (EU) 2025/1733 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2025 amending Regulation (EU) 2017/1938 as regards the role of gas storage for securing gas supplies ahead of the winter season. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501733

Отже, Регламент (ЄС) 2025/1733 забезпечує подальше узгоджене функціонування системи газових сховищ у Європейському Союзі, посилює енергетичну безпеку напередодні зимових сезонів, сприяє поступовому відновленню ринкових механізмів і підтримує стратегічну мету ЄС – досягнення повної енергетичної незалежності від Росії.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Рішення (ЄС) 2025/1904 Європейського Парламенту та Ради від 10 вересня 2025 року щодо затвердження Союзом Угоди про тлумачення та застосування Договору до Енергетичної хартії⁵.

Рішення (ЄС) 2025/1904 Європейського Парламенту та Ради від 10 вересня 2025 року затверджує від імені Європейського Союзу Угоду про тлумачення та застосування Договору до Енергетичної хартії. Метою документа є усунення правової невизначеності щодо застосування статті 26 цього Договору у відносинах між державами-членами ЄС та інвесторами з інших держав-членів (так званих внутрішньоєвропейських або *intra-EU* арбітражних спорів).

Після ухвалення рішення Суду Європейського Союзу у справі *Komstroy* (C-741/19) від 2 вересня 2021 року було чітко встановлено, що стаття 26(2)(с) Договору до Енергетичної хартії не може слугувати правовою підставою для арбітражних проваджень між державою-членом та інвестором іншої держави-члена. Водночас окремі арбітражні трибунали продовжували визнавати свою юрисдикцію та ухвалювати рішення у таких справах, що суперечить статтям 267 і 344 Договору про функціонування ЄС. Такі рішення, відповідно до права ЄС, не мають юридичної сили та не підлягають виконанню.

Із метою усунення ризику виникнення правового конфлікту між правом Європейського Союзу та Договором до Енергетичної хартії Європейський Союз і його держави-члени погодилися на ухвалення спільного міжнародного інструменту – Угоди про тлумачення та застосування Договору. Цей документ підтверджує спільне розуміння сторін, що стаття 26 Договору ніколи не могла й не може бути правовою підставою для внутрішньоєвропейських (*intra-EU*) арбітражних проваджень, а стаття 47(3) Договору не поширюється і не могла поширюватися на такі спори навіть у разі виходу держави з Договору.

Угода спирається на рішення Суду ЄС у справах *Achmea* (C-284/16), *Komstroy* (C-741/19) та *Commission v. Ireland (Mox Plant)* (C-459/03), які підтверджують виключну компетенцію Суду ЄС щодо тлумачення та застосування права Союзу, а також принцип верховенства права ЄС над міжнародними договорами між державами-членами. Сторони погодилися, що нові арбітражні справи між

⁵ Decision (EU) 2025/1904 of the European Parliament and of the Council of 10 September 2025 on the approval by the Union of the Agreement on the interpretation and application of the Energy Charter Treaty. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501904

інвесторами та державами-членами на підставі статті 26 не можуть реєструватися, а чинні провадження підлягають припиненню. Водночас уже виконані або остаточно вирішені арбітражні справи не підлягають перегляду.

Європейська Комісія та держави-члени поінформували інші договірні сторони Договору до Енергетичної хартії про укладення цієї Угоди, яка не змінює прав і обов'язків третіх країн. Документ також визначає процедурні положення, зокрема порядок депонування, набрання чинності та автентичність текстів усіма офіційними мовами Європейського Союзу.

Таким чином, Рішення (ЄС) 2025/1904 закріплює правову позицію Європейського Союзу щодо невикористання статті 26 Договору до Енергетичної хартії для внутрішньоєвропейських арбітражів, забезпечує узгодженість міжнародних зобов'язань із правом ЄС та підтверджує пріоритет судової системи Європейського Союзу у вирішенні інвестиційних спорів між державами-членами.

Угода набирає чинності через 30 днів із дати отримання депозитарієм другого інструмента ратифікації, затвердження або прийняття. Для кожної держави, що приєднується після цього, Угода набирає чинності через 30 днів з дати депонування цієї державою свого інструмента ратифікації, затвердження або прийняття.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Рішення Ради (ЄС) 2025/1799 від 8 серпня 2025 року про встановлення належного виконання умов для виплати четвертого траншу фінансової допомоги для України в межах Плану «Ukraine Facility»⁶.

Рішення Ради ЄС (ЄС) 2025/1799 від 8 серпня 2025 року підтверджує належне виконання Україною умов для отримання четвертого траншу кредитної підтримки в межах Плану «Ukraine Facility». Документ ухвалено на підставі позитивної оцінки Європейської Комісії, яка засвідчила виконання 13 із 16 запланованих кроків, передбачених Планом. Загальна сума виплати становить 3,286 млрд євро у формі кредиту.

У рішенні наголошується, що Україна продовжує дотримуватися демократичних принципів, верховенства права та прав людини, зокрема прав осіб, які належать до національних меншин. Також підкреслено, що жоден із раніше виконаних кроків не був скасований чи переглянутий, що свідчить про стабільність і послідовність у впровадженні реформ.

Виконані Україною 13 кроків охоплюють ключові напрями реформ – державне управління, управління державними активами, розвиток людського капіталу, децентралізацію, агропромисловий сектор, управління критичною сировиною, цифрову трансформацію та «зелену» політику. Серед основних результатів, відзначених Європейською Комісією:

- набрання чинності законом про реформу оплати праці державних службовців, який запроваджує класифікацію посад і справедливую систему винагород відповідно до принципів SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management);
- затвердження дорожньої карти з розмежування діяльності державних підприємств, пов'язаної з виконанням суспільно важливих послуг (Public Service Obligation, PSO), і підприємницької діяльності;
- прийняття Закону «Про дошкільну освіту», що гарантує доступність і якість послуг для всіх дітей;
- затвердження Стратегії розвитку української культури на період до 2030 року;
- прийняття Закону «Про публічні консультації», який закріплює механізми залучення громадян до процесу формування державної політики;
- створення автоматизованої системи моніторингу земельних відносин і геоінформаційної системи масової оцінки земель;
- затвердження довгострокового Плану іригаційного комплексу України до 2050 року;

⁶Council Implementing Decision (EU) 2025/1799 of 8 August 2025 establishing the satisfactory fulfilment of the conditions for the payment of the fourth instalment of the loan support under the Ukraine Plan of the Ukraine Facility. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501799

- запуск оновленого електронного кабінету надрокористувача з можливістю отримання е-ліцензій;
- затвердження оновленого Плану розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні та законодавства щодо посилення кіберзахисту державних інформаційних ресурсів;
- затвердження Плану цифровізації державних послуг до 2026 року;
- набрання чинності Законом «Про основні засади державної кліматичної політики», який визначає мету досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року;
- затвердження Плану щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Рішення підкреслює, що реалізація зазначених реформ сприяє подальшому наближенню українського законодавства до *acquis* ЄС, зміцненню інституційної спроможності держави, розвитку прозорого врядування, сталого економічного зростання та цифрової трансформації. З огляду на складну фінансову ситуацію, у якій перебуває Україна, виплату четвертого траншу вирішено здійснити без зволікань – одразу після набрання чинності цим рішенням у день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Делегація Данії поінформувала комітети Європейського Парламенту про пріоритети свого головування⁷.

Міністри беруть участь у серії засідань парламентських комітетів, щоб представити пріоритети головування Данії в Раді ЄС, серед яких, зокрема:

- спрощення правил для фермерів, підтримка зеленого переходу та забезпечення добробуту тварин;
- переговори щодо подальшого спрощення Спільної сільськогосподарської політики (ССП) та визначення її майбутнього після 2027 року;
- просування кліматичної цілі ЄС на 2040 рік, оновлення законодавства REACH (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals – Регламент ЄС про реєстрацію, оцінку, авторизацію та обмеження хімічних речовин. Це основне законодавство Європейського Союзу, яке регулює обіг хімічних речовин для захисту здоров'я людей і довкілля*) та робота над питаннями PFAS (*Per- and Polyfluoroalkyl Substances – пер- та поліфторалкільні речовини. Це велика група стійких синтетичних хімічних сполук, які використовуються, зокрема, у пакуванні, текстилі, пінних вогнегасниках і промислових процесах. Через високу стабільність вони практично не розкладаються в природі, накопичуються в організмах і становлять ризик для здоров'я людей та екосистем*);
- підвищення конкурентоспроможності ЄС і зменшення адміністративного навантаження на бізнес;
- інвестування в зелені та критично важливі технології (зокрема штучний інтелект, біо- та квантові технології);
- забезпечення безпечної, чистої та доступної енергетики, скорочення залежності від російських енергоносіїв;
- розвиток заощаджень та інвестицій Союзу, упровадження цифрового євро та оновлення податкової рамки ЄС;
- посилення верховенства права та боротьба з корупцією;
- реалізація Пакту про міграцію та притулок, боротьба з контрабандою мігрантів;
- захист прав жертв, боротьба з організованою злочинністю, онлайн-радикалізацією та сексуальним насильством над дітьми;
- підтримка України та інтеграція української оборонної промисловості до єдиного ринку ЄС;
- просування процесу розширення ЄС на основі заслуг;
- посилення обороноздатності, кіберстійкості та співпраці з НАТО;
- використання заморожених російських активів для підтримки України;

⁷ Danish Presidency debriefs EP committees on priorities. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250714IPR29637/danish-presidency-debriefs-ep-committees-on-priorities>

- інвестиції в підвищення кваліфікації, справедливу мобільність робочої сили та охорону праці;
- підтримка осіб з інвалідністю та надання доступного житла;
- розвиток професійної освіти, програми Erasmus+ та Європейського освітнього простору;
- боротьба з гендерно зумовленим насильством, просування рівності між жінками та чоловіками;
- підтримка чоловіків і хлопців у досягненні рівних можливостей;
- просування Директиви про права жертв і рівність у спорті;
- виконання Закону про цифрові послуги (Digital Services Act) та регулювання у сфері штучного інтелекту (AI Act);
- просування «28-го режиму» (єдиного набору правил для стимулювання інновацій у межах ЄС);
- посилення партнерства ЄС–Африка та співпраці зі Сполученими Штатами Америки;
- модернізація політики згуртованості, скорочення регіональних диспропорцій;
- завершення переговорів щодо фармацевтичного пакета та прийняття законодавчого акта про критично важливі лікарські засоби тощо.

Перше голосування щодо лібералізації сільськогосподарського законодавства ЄС⁸.

24 вересня 2025 року Комітет Європейського Парламенту з питань сільськогосподарства та розвитку сільських територій схвалив пропозицію щодо спрощення чинної Спільної сільськогосподарської політики ЄС (далі – ССП). Депутати Європейського Парламенту підтримали низку змін, спрямованих на: запровадження більшої гнучкості для фермерів у дотриманні екологічних правил ССП; подовження термінів, необхідних для визнання луків постійними; запровадження нового виду прямих виплат фермерам, які постраждали від стихійних лих; збільшення максимальних меж підтримки дрібних фермерів; скорочення термінів розгляду Європейською Комісією запитів держав-членів на внесення змін до національних стратегічних планів – з трьох до двох місяців.

Очікується, що нові правила будуть розглянуті під час пленарного засідання Європейського Парламенту в листопаді 2025 року.

⁸ First vote on simplification of EU agriculture laws. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250922IPR30511/first-vote-on-simplification-of-eu-agriculture-laws>

Парламент ухвалює нові правила ЄС для зменшення текстильних та харчових відходів⁹.

Європейський Парламент ухвалив нові правила щодо запобігання та зменшення харчових відходів та текстилю по всьому ЄС. Запроваджено обов'язкові цілі щодо зменшення харчових відходів, яких необхідно досягти на національному рівні до 31 грудня 2030 року: на 10 % від перероблення та виробництва харчових продуктів і на 30 % на душу населення у секторах роздрібної торгівлі ресторанного господарства, громадського харчування та домогосподарств. Ці показники розраховуватимуться в порівнянні із середньорічним рівнем утворення харчових відходів за період 2021–2023 років.

На вимогу Парламенту держави-члени ЄС повинні будуть вжити заходів, щоб економічні оператори, які відіграють значну роль у запобіганні та утворенні харчових відходів (визначатимуться на національному рівні), сприяли передачі непроданих, але придатних до споживання харчових продуктів у вигляді пожертв.

Виробники, які постачають текстиль на ринок ЄС, повинні будуть покривати витрати на збір, сортування та перероблення текстильних виробів в межах нових схем розширеної відповідальності виробника (далі – РВВ), які мають бути створені в кожній державі-члені протягом 30 місяців з моменту набрання чинності директивою. Ці положення застосовуватимуться до всіх виробників, зокрема до тих, хто використовує інструменти електронної комерції, незалежно від того, зареєстровані вони у країнах ЄС чи поза межами Союзу. Для мікропідприємств передбачено додатковий рік для виконання вимог РВВ.

Нові правила поширюватимуться на широкий спектр товарів, зокрема одяг й аксесуари, головні убори, взуття, ковдри, постільну та кухонну білизну, а також штори.

З ініціативи Європейського Парламенту держави-члени ЄС також можуть запроваджувати схеми розширеної відповідальності постачальника для виробників матраців.

Депутати Європейського Парламенту готові розпочати переговори щодо нових правил захисту мандрівників¹⁰.

Депутати Європейського Парламенту ухвалили позицію щодо внесення змін до Директиви про пакетні подорожі, щоб забезпечити мандрівникам кращий захист у випадках зриву подорожей або банкрутства туроператорів.

Переговорна позиція Парламенту підтримує законодавчу пропозицію Європейської Комісії щодо оновлення правил захисту мандрівників з урахуванням досвіду, отриманого під час пандемії COVID-19, а також після банкрутства великих туристичних компаній.

⁹ Parliament adopts new EU rules to reduce textile and food waste. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250905IPR30172/parliament-adopts-new-eu-rules-to-reduce-textile-and-food-waste>

¹⁰ MEPs ready to start talks on new traveller protection rules. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250905IPR30191/meeps-ready-to-start-talks-on-new-traveller-protection-rules>

Основна мета законодавчого оновлення – чітко визначити права мандрівників щодо скасування поїздок, відшкодування коштів і допомоги з репатріацією у випадках, коли туроператор збанкрутує або непередбачені обставини порушують плани на відпустку. Оновлені правила також уточнюють визначення поняття «туристичний пакет» та передбачають гармонізовані правила використання ваучерів.

Нові заходи ЄС, спрямовані на підвищення безпеки онлайн-послуг для неповнолітніх¹¹.

Комітет Європейського Парламенту з внутрішнього ринку та захисту прав споживачів ухвалив звіт із рекомендаціями щодо посилення захисту неповнолітніх у цифровому середовищі. У документі підтримано зусилля держав-членів, спрямовані на розроблення захисних систем вікової перевірки зі збереженням конфіденційності та забезпеченням поваги до права дитини на приватне життя, одночасно передбачаючи посилення відповідальності онлайн-платформ за шкідливі практики (такі як дизайн, що викликає звикання, або ігрові функції, подібні до азартних ігор). Запропоновано встановити на рівні ЄС цифровий мінімальний вік у 16 років для доступу до соціальних мереж, відеоплатформ та AI-«компаньйонів» (AIC) без згоди батьків, а також мінімальний вік у 13 років для реєстрації в будь-яких соціальних мережах.

Депутати Європейського Парламенту закликали Європейську Комісію повною мірою використати свої повноваження, передбачені Законом про цифрові послуги (Digital Services Act, DSA), зокрема шляхом накладення штрафів або заборони діяльності сайтів, додатків і сервісів, які становлять ризик для неповнолітніх. Серед інших заходів, запропонованих у звіті: запровадження персональної відповідальності керівництва компаній у випадках серйозних або системних порушень правил вікової перевірки; заборона алгоритмів рекомендацій для неповнолітніх на основі взаємодії користувача, а також автоматичне відключення адиктивних (таких, що захоплюють) функції дизайну; заборона лутбоксів і обмеження монетизації кідфлюєнсінгу^{*}; врегулювання викликів, пов'язаних із додатками для створення нюдитів^{**}; забезпечення дотримання DSA щодо маніпулятивних чат-ботів.

Підкреслено необхідність врегулювати використання «переконувальних» технологій (таких як таргетована реклама, інфлюенсер-маркетинг, темні патерни, нескінченний скролінг, автоплей, історії, що зникають, та шкідлива гейміфікація) у проекті закону про цифрову справедливість (Digital Fairness Act).

Пленарне голосування очікується 24–27 листопада 2025 року.

¹¹ New EU measures needed to make online services safer for minors. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251013IPR30892/new-eu-measures-needed-to-make-online-services-safer-for-minors>

^{*} Експлуатація батьками своїх дітей для створення контенту в соцмережах заради прибутку.

^{**} Зображення оголеного тіла за допомогою технологій штучного інтелекту.

Парламент готовий вести переговори про поліпшення умов праці стажерів¹².

Європейський Парламент схвалив мандат, підготовлений Комітетом з питань зайнятості та соціальних питань, для початку переговорів із Радою щодо встановлення мінімальних стандартів для стажувань і запобігання зловживанням, зокрема у випадках, коли стажуванням підміняють звичайну роботу за наймом. Пропозиції Парламенту передбачають обов'язкове укладення письмового договору, в якому має бути чітко визначено розмір оплати, тривалість, завдання та навчальні цілі стажування, а також доступ стажерів до системи соціального захисту (зокрема до медичного страхування). Стажування мають бути обмежені певним строком та передбачати роботу початкового рівня «entry-level», включно з учнівством. Водночас положення не застосовуватимуться до обов'язкових стажувань, що є частиною освітнього процесу та необхідні для отримання академічних кредитів.

Стажування, яке не оплачується відповідно до національного законодавства, не має освітнього компонента, наставництва або системи оцінювання результатів, має розглядатися як зловживання. Організації повинні призначати відповідальну особу, до якої стажери зможуть звертатися за порадою та підтримкою в разі виникнення підозри на порушення їхніх прав.

Після затвердження пропозицій ініціаторів законопроекту – Європейського Парламенту та Ради ЄС, розпочнеться процес міжінституційних переговорів щодо узгодження остаточного тексту проєкту директиви про стажування та змін до Рамкових принципів якості стажування.

Три мільйони євро на підтримку 915 звільнених працівників у Німеччині¹³.

Європейський Парламент схвалив надання Німеччині фінансової допомоги ЄС у розмірі 3 085 166 євро з Європейського фонду адаптації до глобалізації для переміщених працівників (EGF) з метою підтримки 915 працівників, звільнених після закриття заводу Goodyear у Фульді та часткового закриття заводу в Ганау (Німеччина). Кошти покриють 60 % вартості запланованих заходів із реінтеграції (профорієнтація, набуття нових навичок, підтримка започаткування бізнесу, пошук роботи) і також дозволять ретроспективно відшкодувати витрати, які німецька влада почала нести ще з листопада 2024 року. Закриття заводів призвело до зростання безробіття у регіоні Фульда на 10 % протягом року, особливо серед працівників віком понад 50 років, чиї кваліфікації не відповідають сучасним вимогам ринку праці.

¹² Parliament ready to negotiate better working conditions for trainees. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251003IPR30723/parliament-ready-to-negotiate-better-working-conditions-for-trainees>

¹³ €3 million in support for 915 laid off employees in Germany. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251003IPR30666/EU3-million-in-support-for-915-laid-off-employees-in-germany>

Рішення ухвалено відповідно до Регламенту (ЄС) 2021/691 про Європейський фонд адаптації до глобалізації для переміщених працівників (у період 2021–2027 років), який передбачає підтримку працівників та самозайнятих осіб, які втратили роботу через несподівані серйозні події реструктуризації. Згідно з положеннями Регламенту держави-члени можуть подати заявку на фінансування у випадках, коли щонайменше 200 працівників втрачають роботу протягом визначеного референтного періоду.

Україна має зосередитися на впровадженні реформ, необхідних для вступу до ЄС, а Європейська Комісія – якнайшвидше відкрити переговорні кластери, – закликають депутати Європейського Парламенту¹⁴.

У Звіті Комітету Європейського Парламенту із закордонних справ, присвяченому оцінці готовності України до вступу в ЄС на тлі триваючої агресії Росії (далі – Звіт), підтверджено непохитну відданість принципам незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України. У документі наголошується, що будь-яке мирне врегулювання має ґрунтуватися виключно на волевиявленні українського народу та не може бути нав'язане жодним іншим міжнародним суб'єктом.

Європейський Парламент підкреслив, що Європейський Союз і його держави-члени повинні залишатися стратегічними союзниками України, а також закликав Уряд України підтримувати високі темпи впровадження реформ, спрямованих на наближення до стандартів ЄС. Крім того, Європейський Парламент підтвердив відданість Союзу щодо досягнення справедливого і сталого миру.

Відповідний Звіт було ухвалено 9 вересня 2025 року 418 голосами «за», 135 – «проти» та 41 – «утримався».

Відзначаючи надзвичайні зусилля України у зміцненні демократичних інституцій, Європейський Парламент закликав Київ зберігати високий темп реформ. Євродепутати наголосили на важливості прозорих і заснованих на заслугах процедур відбору до судових і антикорупційних органів, а також закликали до посилення реформ у сфері верховенства права, державного управління та антикорупційної політики. Крім того, Європейський Парламент закликав Європейську Комісію відкрити переговорні кластери для просування заявки України на членство в ЄС у найкоротші терміни за умови подальшого впровадження Україною *acquis* ЄС та завершення вже розпочатих реформ.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

¹⁴ Ukraine: prioritise EU reforms and open negotiation clusters say MEPs. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250905IPR30174/ukraine-prioritise-eu-reforms-and-open-negotiation-clusters-say-meps>

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*